

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 524 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2020 m. Slovėnijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl
2020 m. Slovėnijos stabilumo programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Slovėnijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Slovėnijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradedamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Slovėnija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos;
- (2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Slovėnijai skirta ataskaita². Joje įvertinta Slovėnijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas³, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas rekomendacijas, ir Slovėnijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² SWD(2020) 523 *final*.

³ OL C 301, 2019 9 5, p. 117.

pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji kelia didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia finansų rinkų nestabilumą, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir neigiamai veikia įvairius sektorius. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms, jų pajamoms ir įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Europos Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą⁴, kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;

- (4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinių priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;
- (5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakto nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo⁵. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;
- (6) siekiant apriboti ir kontroliuoti pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, verslui bei namų ūkiams teikiamos paramos priemonėmis sušvelninti socioekonominius padarinius ir užtikrinti adekvačias sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, ES turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos rengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto savo visuomenės ir ekonomikos funkcionavimo ir tvaraus augimo, įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir naudodamosi visa krizės metu įgyta patirtimi;
- (7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo bendrosios rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtines priemones, neleidžiančias įprastai veikti bendrajai rinkai, būtina panaikinti, kai tik jos bus nebebūtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų, visų pirma apimančių geresnes pirkimo strategijas, diversifikuotas

⁴ COM(2020) 112 *final*.

⁵ COM(2020) 123 *final*.

tiekimo grandines ir strateginius būtiniausių prekių rezervus. Jie yra esminiai platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementai;

- (8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau priėmė atitinkamų teisės aktų pakeitimus⁶. Tais pakeitimais bus suteikta papildomų lankstumo galimybių ir nustatytos supaprastintos ir racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti pinigų srautų sunkumus, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Slovėnija raginama visapusiškai pasinaudoti šiomis galimybėmis, kad padėtų asmenims ir sektoriams, kuriuos šios problemos paveikė labiausiai;
- (9) dėl skirtingų ekonominės veiklos specializacijos ir koncentracijos modelių tikėtina, kad skirtinguose Slovėnijos regionuose socioekonominiai pandemijos padariniai bus nevienodi. Dėl to kyla didelė rizika, kad šiuo metu pastebima skirtumų tarp sostinės ir likusios šalies dalies didėjimo tendencija dar labiau stiprės. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;
- (10) 2020 m. balandžio 30 d. Slovėnija pateikė 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (11) šiuo metu Slovėnijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė;
- (12) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Slovėnijai užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų⁷ nominalus augimas neviršytų 3,1 %, o tai atitiktų 0,65 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Bendras Komisijos vertinimas patvirtina, kad 2019 m. ir 2018 ir 2019 m. (vertinant kartu) buvo labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo; Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga, nėra pagrindo imtis tolesnių veiksmų pagal Slovėnijai taikomą didelio nukrypimo procedūrą;
- (13) 2020 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 0,5 % BVP pertekliaus 2019 m. iki 8,1 % BVP deficito 2020 m. Pagal 2020 m. stabilumo programą numatoma, kad iki 66,1 % BVP 2019 m. sumažėjęs valdžios

⁶ 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5), ir 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

⁷ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės pajamų priemonės arba teisės aktais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonių poveikis tiek pajamoms, tiek išlaidoms neįskaičiuojamas.

sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. išaugs iki 82,4 %. Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

- (14) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Slovėnija ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. stabilumo programą tos biudžetinės priemonės sudarė 4,4 % BVP. Šios priemonės apima sutrumpinto darbo laiko tvarkos taikymą laikinai atleistiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims (2,3 % BVP), didesnes sveikatos priežiūros išlaidas (0,5 % BVP), kompensacijas likusiems dirbti darbuotojams (0,4 % BVP), krizės metu mokamą priemonę viešojo sektoriaus darbuotojams (0,4 % BVP), mokesčių atidėjimą (0,4 % BVP) ir finansinę pagalbą pažeidžiamoms grupėms (0,2 % BVP). Be to, Slovėnija paskelbė apie priemones, kurios, nors ir nedaro tiesioginio poveikio biudžetui, padės palaikyti įmonių likvidumą; 2020 m. stabilumo programoje įvertinta, kad jos sudarys 5,1 % BVP. Tos priemonės apima paskolų garantijas (4,8 % BVP), mokesčių atidėjimą (0,2 % BVP) ir savarankiškai dirbančių asmenų atleidimą nuo socialinio draudimo įmokų mokėjimo (0,1 % BVP). Tačiau Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje laikoma, kad visi šie mokesčių atidėjimai kaip likvidumo priemonės 2020 m. neturės neigiamo poveikio biudžetui. Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Slovėnija, atitinka Komisijos komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį išdėstytas gaires. Visiškas tų priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu;
- (15) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, grindžiama nesikeičiančios politikos scenarijumi, Slovėnijos valdžios sektoriaus balansas bus -7,2 % BVP 2020 m. ir -2,1 % BVP 2021 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. pasieks 83,7 % BVP, o 2021 m. – 79,9 % BVP;
- (16) dėl 2020 m. Slovėnijos planuojamo 3 % BVP deficito ribos viršijimo Komisija 2020 m. gegužės 20 d. paskelbė pranešimą, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas;
- (17) 2020 m. kovo 12 d. Slovėnija, remdamasi Užkrečiamųjų ligų įstatymu, paskelbė apie COVID-19 epidemiją ir ėmėsi visuomenės sveikatos priemonių viruso plitimui sustabdyti. Šios priemonės apėmė visuomenės sveikatos, pirminės ir antrinės sveikatos priežiūros ir kitų tarnybų atitinkamos veiklos koordinavimą, taip pat atitinkamo testavimo protokolo nustatymą. Be to, Slovėnija įvedė griežtas izoliavimo priemones, tačiau leido dirbti maisto prekių parduotuvėms, vaistinėms, bankams, degalinėms ir pašto skyriams. Visuomenės sveikatos ir izoliavimo priemonės pirmosios viruso bangos metu (kovo–gegužės mėn.) padėjo Slovėnijai pasiekti, kad sunkiai sergančių ligonių skaičius neviršytų šalies sveikatos priežiūros pajėgumo. Dėl izoliavimo priemonių taikymo daugelis įmonių laikinai užsidarė arba apribojo savo veiklą. Slovėnijos ekonomika yra atvira ir orientuota į eksportą, todėl tiekimo grandinės sutrikimai ir sumažėjusi pasaulinė produktų paklausa turėjo itin stiprų poveikį jos augimui. Atsižvelgiant į netikrumą dėl ekonominės raidos, privačiajame sektoriuje atidedama daug investicinių sprendimų. Numatoma, kad 2020 m. labiausiai nukentės du pagrindiniai Slovėnijos sektoriai, t. y. transportas ir turizmas, kurių apyvarta sumažės 70 %, todėl 2020 m. prognozuojamas labai didelis BVP sumažėjimas;

- (18) 2020 m. balandžio mėn. pabaigoje valdžios institucijos priėmė du priemonių paketus COVID-19 sukeltam sukrėtimui atsverti⁸. Pirmasis švelninimo priemonių paketas, kurio vertė siekia apie 3,1 mlrd. EUR (t. y. apie 6,4 % BVP), visų pirma orientuotas į darbo vietų ir socialiai pažeidžiamų grupių apsaugą. Valstybė dengia laikinai atleistų darbuotojų darbo užmokesčio kompensacijas, ligos išmokas ir socialinio draudimo įmokas, taip pat likusių dirbti darbuotojų pensijų draudimo įmokas. Siekiant sumažinti įmonių ir namų ūkių patiriamas likvidumo problemas, sudaroma galimybė paskolų aptarnavimo mokesčius atidėti iki 12 mėnesių. Antrasis paketas, kurio vertė siekia apie 2 mlrd. EUR (t. y. apie 4,2 % BVP), daugiausia skirtas likvidumo pagalbai įmonėms teikti. Šis paketas apima bankų įgyvendinamą valstybės garantijų sistemą, pagal kurią stambioms įmonėms gali būti teikiamos paskolos, kurių iki 70 % pagrindinės sumos garantuoja valstybė, o mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI) – paskolos, kurių iki 80 % pagrindinės sumos garantuoja valstybė. Atidedant mokesčių mokėjimą ir atleidžiant nuo socialinio draudimo įmokų, taip pat paspartinant valdžios institucijų sutartinius mokėjimus siekiama padėti švelninti įmonių patiriamas problemas, susijusias su likvidumu ir galimybe gauti finansavimą;
- (19) prasidėjus COVID-19 protrūkiui ėmė augti sveikatos priežiūros paslaugų paklausa, tad Slovėnija susidūrė su sunkumais užtikrindama pakankamą sveikatos priežiūros pajėgumą. Virusų protrūkis atskleidė struktūrines sveikatos sistemos problemas. Kaip vieną iš papildomų kliūčių kovojant su epidemija galima nurodyti palyginti žemą gydytojų išsidėstymo tankį. Todėl būtina įdarbinti daugiau kvalifikuotų sveikatos priežiūros darbuotojų, užtikrinti jiems tinkamas darbo sąlygas ir juos įdarbinti tose vietovėse, kur jų labiausiai trūksta. Labai svarbu diegti veiksmingas diagnostikos, testavimo ir e. sveikatos priemones, kuriomis naudojantis būtų galima stebėti ligos eigą ir teikti nuotolinės medicinos paslaugas. Be to, siekiant padėti visuomenės sveikatos tarnyboms rinkti ir naudoti nuasmenintus duomenis, kad jos galėtų priimti informaciją pagrįstus sprendimus, svarbu vykdyti tikslinius mokslinius tyrimus ir diegti novatoriškus sprendimus. Dėl krizės išryškėjo būtinybė apsaugoti sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistemų finansavimo pajėgumą; abiejų šių sistemų vis dar laukia struktūrinės reformos. Sušvelninti finansinių išteklių svyravimą ekonomikos ciklo metu padėtų laiku priimtas ir įgyvendintas naujas Sveikatos priežiūros ir sveikatos draudimo įstatymas, kuriuo būtų išplėstas sveikatos sistemos finansavimo šaltinių spektras ir sudaryti finansiniai rezervai. Neturint ilgalaikės priežiūros įstatymo Slovėnijos pajėgumas kovoti su COVID-19 protrūkiu labiausiai paveiktose priežiūros įstaigose yra ribotas. Vyresnio amžiaus asmenims, neįgaliesiems ir lėtinėmis ligomis sergantiems asmenims kyla didesnė rizika sunkiai susirgti dėl viruso, todėl būtina toliau dėti dideles pastangas, kad būtų užtikrinta ilgalaikės priežiūros paslaugų kokybė, šias paslaugas tinkamai derinant su sveikatos priežiūros paslaugomis;
- (20) dėl COVID-19 sukeltos sveikatos ir ekonomikos krizės Slovėnijos darbo rinka ir socialinės apsaugos sistema patyrė precedento neturintį spaudimą. Pagal Komisijos prognozę numatoma, kad nedarbas 2020 m. išaugs iki 7 %, o 2021 m. sumažės iki 5,1 %. Siekdama pažaboti spartų nedarbo augimą labiausiai paveiktuose sektoriuose, Slovėnija parengė išsamų politikos atsaką, kuriuo derinamos prevencinės priemonės ir priemonės greitam darbuotojų grįžimui į darbo rinką palengvinti. Pagrindiniai politiniai sprendimai, priimami pasikonsultavus su socialiniais partneriais, turėtų būti orientuoti į tvarų ir teisingą atsigavimą stiprinant dabartinę aktyvią darbo rinkos politiką ir darbo vietų išlaikymo programas, be kita ko, sutrumpinto darbo laiko

⁸ Komisija priėmė laikinąją tokių valstybės pagalbos priemonių sistemą, kuri, *inter alia*, apima įmonių gyvybingumo apsaugos priemones; OL C 91I, 2020 3 20, p. 1.

tvarką, taip pat laikinai teikiant kitą paramą įmonėms, kaip antai darbo užmokesčio subsidijas ir atleidimą nuo socialinio draudimo įmokų mokėjimo. Šios priemonės padėtų užtikrinti, kad visi darbuotojai, įskaitant nestandartinius darbuotojus ir savarankiškai dirbančius asmenis, prarastų mažiau pajamų. Lanksčios darbo sąlygos, be kita ko, lankstumas, susijęs su darbo vieta (pvz., nuotolinio darbo nuostatos), darbo laiku (pvz., lankstaus darbo laiko nuostatos) ir darbo organizavimu (pvz., įmonės vidaus paslaugos), galėtų labai praversti siekiant išlaikyti darbo vietas izoliavimo ir grįžimo prie įprastos ekonominės veiklos metu. Siekiant atgaivinti ekonomiką ir atlikti būtinus pakeitimus po krizės bus itin aktualu skatinti verslumą. Todėl ypač svarbu remti savarankiškai dirbančius asmenis – mažinti jiems tenkančią administracinę naštą ir nepalankią finansinę padėtį, palyginti su samdomais darbuotojais;

- (21) siekiant sušvelninti krizės socialinį poveikį, Slovėnijai būtina toliau užtikrinti tinkamas socialines išmokas. Tuo tikslu reikės nuolat stebėti krizės poveikį skurdo lygiui. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas vyresnio amžiaus asmenims, ypač moterims, kurių skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygio rodikliai dar prieš krizę viršijo ES vidurkį. Dėl 2019 m. lapkričio mėn. Valstybės Susirinkimo priimto pensijų įstatymo pakeitimo naujiems pensininkams turėtų būti skiriamos adekvatesnės pensijos, tačiau dabartinių pensininkų, įskaitant esančius ties skurdo riba ar žemiau jos, padėtis dėl to pakeitimo nepagerės. Papildomą finansinę paramą skyrus priešakinėse gretose veikiančioms organizacijoms būtų galima užtikrinti, kad COVID-19 pandemija nedarytų neproporcingo poveikio asmenims, kuriems gresia socialinė atskirtis, ir kad būtų tenkinami būtiniausi šių asmenų poreikiai, kaip antai užtikrinamas kasdienis maitinimas ir sveikatos priežiūra;
- (22) 2020 m. balandžio mėn. buvo pradėtos teikti įmonėms skirtos likvidumo priemonės, tačiau esama įmonių, pavyzdžiui, mažesnių novatoriškų ir sparčiai augančių įmonių, kurios kol kas yra gyvybingos, tačiau dar neturi pakankamai tvirto kredito reitingo, kad bankai joms galėtų suteikti pirmiau minėtas paskolų garantijas. Tokioms šalims kaip Slovėnija, kurių akcijų rinkos yra nepakankamai išvystytos, gali prireikti gerinti galimybes gauti alternatyvų finansavimą, įskaitant nuosavo kapitalo finansavimo priemones (pvz., rizikos kapitalą). Pagal kitų valstybių narių planuojamų veiksmų pavyzdį naudodamasi esamomis nuosavo kapitalo priemonėmis Slovėnija pagalbai skirtas lėšas galėtų nukreipti įmonėms, kurios sėkmingai atsigauna po krizės, kaip antai novatoriškoms MVĮ, startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms. ES taisyklėse numatytais apsaugos priemonėmis bus užtikrinama, kad tokia pagalba nedarytų neigiamo poveikio įmonių veiklos efektyvumui ar ekonominei konkurencijai;
- (23) dėl COVID-19 sukeltos krizės itin nukentėjo šiaip jau gyvybingų įmonių ir namų ūkių pajėgumas apmokėti sąskaitas. Nesiėmus jokių veiksmų didelei daliai privačiojo sektoriaus grėstų nemokumas. Kaip vieną iš įmonėms skirtų likvidumo priemonių Slovėnijos vyriausybė nustatė veiksmų banko paskolų, kurias turi paėmusios ne finansų bendrovės ir namų ūkiai, grąžinimo moratoriumą, kurio trukmė – 12 mėnesių. Šios ir kitų panašių priemonių naudingumą ir veiksmingumą būtina atidžiai vertinti ir stebėti. Be to, siekiant užtikrinti nuolatinį finansinį stabilumą, bet koks neigiamas šių priemonių poveikis turėtų būti skubiai ištaisomas;
- (24) sunkumų patiriančioms įmonėms, ypač mažesnėms, reikia ne tik likvidumo ir finansavimo, bet ir palankios verslo aplinkos. Siekiant patenkinti šį poreikį, būtina, be kita ko, sparčiai ir be biurokratinių kliūčių įgyvendinti su COVID-19 krize susijusias paramos priemones, tačiau vien to nepakanka. Dėl šalyje egzistuojančios didelės reguliavimo ir administracinės naštos susidaro išlaidos, kurių sunkumų prislėgtos įmonės šiuo sudėtingu laikmečiu tiesiog negali sau leisti. Biurokratizmo, susijusio su,

pvz., leidimais, pareiga teikti ataskaitas ir mokesčių procedūromis, mažinimas – tai veiksmingas būdas skubiai ir svariai padėti įmonėms neapsunkinant nacionalinio biudžeto ir – netiesiogiai – mokesčių mokėtojo. Modernizavus taisykles, reglamentuojamųjų profesijų atstovai galės pasiūlyti daugiau ekonomiškai efektyvių ir novatoriškų paslaugų, kurių šiuo metu reikia įmonėms. Slovėnija parengė priemonių administracinei naštai mažinti, be kita ko, bendrąjį administracinį dokumentą ir poveikio MVĮ tyrimą. Siekiant skubiai suteikti pagalbą, šias priemones dabar galima naudoti kuo platesniu mastu. Dėl krizės taps dar aktualesni komercinių ginčų sprendimo ir baudžiamojo persekiojimo už ekonominius nusikaltimus klausimai. Nemokumo sistema taip pat turės būti labiau orientuota į su krize susijusio bankroto atvejų prevenciją, greitą negyvybingų įmonių veiklos užbaigimą ir antrosios galimybės suteikimą susijusioms šalims;

- (25) siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Kaip vieną iš tokių investicijų pavyzdžių galima paminėti žaliosios pertvarkos spartinimą įgyvendinant tvarius projektus, kaip antai susijusius su anglių kasybos ir elektros energijos gamybos naudojant anglį atsisakymu. Slovėnijos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane apibūdintos investicijos į žaliąją pertvarką gali pasitarnauti kaip ekonomikos gaivinimo stimulus trumpalaikiu ir vidutiniu laikotarpiu pasibaigus COVID-19 protrūkiui. Tokios investicijos gali padėti padidinti šiuo metu mažą atsinaujinantiesiems energijos ištekliams tenkančią dalį, tobulinti energetikos infrastruktūrą, mažinti oro taršą, kuri Slovėnijos miesteliuose ir miestuose viršija ES vidurkį, stiprinti žiedinę ekonomiką, remti socialinį verslumą ir sparčiau riboti galimą poveikį regionuose ir sektoriuose, kuriems pertvarka daro didžiausią poveikį. Dabartinis išmetamų dujų kiekio sumažėjimas bus tik trumpalaikis pasiekimas, jeigu ekonomikos gaivinimo priemonių paketuose nebus skiriama pakankamai dėmesio investicijoms į švarią energiją ir klimato sritį – tokiu atveju Slovėnija atsiliktų įgyvendinama savo klimato srities tikslus. Slovėnijai reaguoti į kai kuriuos dėl perėjimo prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos kylančius iššūkius, visų pirma šalies ataskaitos D priede nurodytose teritorijose, galėtų padėti 2021–2027 m. Teisingos pertvarkos fondo programavimas. Tai suteiktų Slovėnijai galimybę kuo geriau pasinaudoti šiuo fondu;
- (26) siekiant tvarumo principu pagrįsto ekonomikos atsigavimo, reikės investicijų į tolesnę darniojo transporto plėtrą, viešojo keleivinio transporto ir tvarių jungčių, visų pirma geležinkelių transporto srityje, rėmimą. Dėl COVID-19 kilusios krizės krovinių vežimo ir tranzito sektoriai susidūrė su papildomais sunkumais ir, nors Slovėnija ėmėsi būtinų veiksmų ir sudarė sąlygas prekių (visų pirma – būtinųjų) judėjimui, tie sunkumai neigiamai atsilieps šalies ekonomikos augimui;
- (27) įgyvendinant išėjimo iš krizės ir ekonomikos gaivinimo strategiją bus svarbu remti investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kurie yra viena pagrindinių našumo ir ekonomikos augimo varomųjų jėgų. Dar iki krizės Slovėnija buvo vertinama tik kaip nuosaiki novatorė, lėtai dedanti pastangas pasivyti pirmaujančias šalis. Verslo sektoriui tenka 75 proc. išlaidų moksliniams tyrimams ir plėtrai (MTP). Dėl ekonomikos nuosmukio įmonių MTP ir inovacijoms vėl kyla pavojus. Palyginti žemi inovacijų rodikliai, ypač kalbant apie MVĮ inovacijas, lemia lėtą novatoriškų verslo procesų ir sprendimų, kurių poreikį diktuoja COVID-19 krizė, kūrimą ir sklaidą. Siekiant padėti novatoriškoms MVĮ, be kita ko, startuoliams, kurių veikla susijusi su naujosiomis technologijoms ir proveržio inovacijomis, plėsti gamybą, būtinos investicijos. Akademinės bendruomenės ir verslo bendradarbiavimas daugiausia

apsiriboja vidutinės klasės ir aukštųjų technologijų sektoriais. Mokslinių tyrimų organizacijų ir aukštojo mokslo institucijų įsteigtų žinių perdavimo biurų veiklos veiksmingumas labai skiriasi. Siekiant žinias sėkmingai pritaikyti inovacijoms kurti, šalies mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatams gerinti ir ekonomikos augimui skatinti, būtina palaikyti akademinės bendruomenės ir verslo ryšius. Viešosios išlaidos MTP buvo nedidelės, dalį jų sudaro ES struktūrinių fondų lėšos. Siekiant atsigaivinti po šios krizės, moksliniai tyrimai ir inovacijos, be kita ko, technologiniai ir taikomieji moksliniai tyrimai, turės tapti prioritetine viešųjų investicijų sritimi;

- (28) skaitmeninė transformacija bus svarbus ekonomikos atsigaivimo po krizės veiksnys. Šalies potencialą šioje srityje atskleidė kelios Slovėnijos įmonės, prasidėjus krizei sparčiai įdiegusios nuotolinio darbo sistemas ir e. prekybos sprendimus. Aktyvesnis verslo modelių ir gamybos procesų skaitmeninimas padėtų į šiuos transformacijos procesus įtraukti daugiau ekonomikos sektorių. Siekdama remti skaitmeninimo procesą mažiau pažangiose, tradicinėse pramonės šakose, Slovėnija gali remtis sukauptomis žiniomis ir puikiais pajėgumais robotikos, dirbtinio intelekto ir blokų grandinės technologijos srityse. Pakartotinai naudojant šiuo metu turimus įvairius viešojo sektoriaus duomenis būtų galima remti inovacijas ir didžiais duomenimis grindžiamą ekonomiką. Patobulinus darbuotojų skaitmeninius įgūdžius būtų galima palyginti greitai padidinti jų įsidarbinimo galimybes ir prisidėti prie ekonomikos atsigaivimo. Įdiegus patogias naudoti e. valdžios paslaugas ir skaitmenines viešąsias paslaugas būtų galima dar labiau sumažinti įmonėms tenkančią administracinę naštą. Nors jau dabar yra prieinamos įvairios elektroninės viešosios paslaugos, siekiant, kad fiziniai asmenys ir įmonės jomis naudotųsi, reikės dėti pastangas didinti žmonių pasitikėjimą elektroniniais mokėjimais ir šių mokėjimų saugumą (pvz., diegti nacionalinę elektroninę tapatybės nustatymo priemonę, kibernetinio saugumo ir privatumo apsaugos priemones). Siekiant plėtoti pagrindines elektronines socialines ir ekonomines paslaugas, būtinas spartus ir patikimas fiksuotasis ir judrusis plačiajuostis ryšys, be kita ko, kaimo vietovėse. 5G ryšio tinklo diegimo eigą lems tai, ar bus laiku paskirtas 5G spektras;
- (29) dėl COVID-19 pandemijos taikomo karantino laikotarpiu įprastą visų lygių švietimo įstaigų pamokų tvarką pakeitė nuotolinis mokymasis. E. mokymuisi būtina tinkama skaitmeninė infrastruktūra ir mokomoji medžiaga, o mokytojai turi turėti būtinų įgūdžių ir galimybę naudotis parama veiksmingam mokymui užtikrinti. Visi besimokantys asmenys, visų pirma priklausantys pažeidžiamoms grupėms, įskaitant neįgaliuosius ir kaimo vietovėse gyvenančius asmenis, turi turėti tinkamas sąlygas dalyvauti nuotolinio mokymosi procese ir pakankamų skaitmeninių įgūdžių, kad galėtų visapusiškai naudotis tokiu mokymosi būdu. Kad darbuotojų skaitmeniniai įgūdžiai būtų geresni, mokymo planuose ir programose tiems įgūdžiams turėtų tekti svarbesnė vieta. Tuomet būtų galima plačiau taikyti nuotolinio darbo tvarką ir naudotis skaitmeninėmis paslaugomis, užtikrinti geresnę skaitmeninių įgūdžių atitiktį darbo rinkos reikalavimams ir tokių pažeidžiamų grupių, kaip vyresnio amžiaus ar kaimo vietovėse gyvenančių asmenų, įtrauktį;
- (30) nors šiose rekomendacijose dėmesys sutelktas į pandemijos socioekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigaivinti sudarymą, 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtose 2019 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. Tos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestro metinį ciklą. Taip pat bus stebimas ir rekomendacijų dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis,

įgyvendinimas. Į pastarąsias rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta strateginio sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;

- (31) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie tvarios ekonomikos. 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos, Slovėnija prisidės prie pažangos, daromos siekiant DVT, ir bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;
- (32) siekiant greitai atsigauti nuo ekonominio COVID-19 poveikio, labai svarbu glaudžiai koordinuoti ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomiką. Slovėnija, kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į Euro grupės politines gaires, turėtų užtikrinti, kad jos politika ir toliau atitiktų rekomendacijas euro zonai ir būtų koordinuojama su kitų euro zonos valstybių narių politika;
- (33) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Slovėnijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. stabilumo programą ir 2020 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Slovėnija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Slovėnijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (34) atsižvelgdama į tą vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. stabilumo programą, o jos nuomonė⁹ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Slovėnijai 2020 ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Užtikrinti sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistemos atsparumą, be kita ko, užtikrinant tinkamą būtinųjų medicinos reikmenų tiekimą ir sprendžiant sveikatos priežiūros darbuotojų trūkumo problemą.
2. Pasirūpinti tinkamu pajamų kompensavimu ir socialine apsauga. Švelninti krizės poveikį užimtumui, be kita ko, tobulinant sutrumpinto darbo laiko tvarką ir sudarant lanksčias darbo sąlygas. Užtikrinti, kad tomis priemonėmis būtų teikiama tinkama apsauga nestandartiniam darbuotojams.
3. Toliau skubiai įgyvendinti įmonėms ir namų ūkiams skirtas likvidumo ir finansavimo priemones, taip pat mažinti administracinę naštą. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į švarią ir veiksmingą energijos gamybą ir vartojimą, aplinkosaugos infrastruktūrą, darnųjį transportą, mokslinius tyrimus ir inovacijas,

⁹ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

taip pat į 5G ryšio tinklo diegimą. Remti įmonių skaitmeninius pajėgumus, ugdyti skaitmeninius įgūdžius, tobulinti e. prekybos ir e. sveikatos priemones.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas